

Nr 146.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 maj 1913 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om anslag till lån åt lappar i Västerbottens och Norrbottens län för inköp av renar.

(1:a Avd.)

I en inom Andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande handläggning hänvisad motion, nr 29, har herr *Lindhagen* hemställt, att Riksdagen måtte anslå ett belopp av högst 6,000 kronor att utgå redan under 1913 till lån åt fattiga eller mindre bemedlade lappar inom Västerbottens och Norrbottens län för inköp av renar med iakttagande av enahanda villkor, som bestämmas för lån till samma ändamål åt lappmän inom Jämtlands län ur jämtländska lappväsendets fond.

Till stöd härför har anförts följande:

»Åt lapparna inom Jämtlands län ha, som bekant, av statsverket inköpts åtskilliga hemman till deras begagnande för renbetet. Genom utarrendering av åtskilliga förmåner inom de åt lapparna sålunda upplåtna land inflyter årligen åtskilliga medel, som fonderats under namn av »Jämtländska lappväsendets fond».

På förslag av befallningshavande bestämmer Kungl. Maj:t årligen om fondens användning till förmån för lapparne. Det är vanligt att medel sålunda få användas till fiskets främjande och skydd mot olovligt jagande och fiskande å renbeteslanden, gratifikationer åt ordningsmännen i lappbyarna, belöningar åt lappdrängar för god renskötsel, belöningar för dödande av varg och järv, inköp av gift för rovdjurs

dödande medelst förgiftade beten, uppförande av broar samt tillfälliga, oförutsedda utgifter, som finnas för lappväsendet nödiga. Utom för dessa ändamål plägar också anslås medel till lån åt obemedlade lappar för inköp av renar. I anslutning till vad under föregående år bestämts har Konungen sålunda medgivit att under år 1913 må av befallningshavande ur fonden användas: »till utlämnande av lån åt fattiga eller mindre bemedlade lappar för inköp av renar, högst tretusen kronor, med iakttagande att beloppet av sådant lån icke må för någon låntagare överstiga ettusen kronor, att lånen må utlämnas även utan borgen eller annan säkerhet, samt att lånen utlämnas på högst 10 års återbetalningstid och med skyldighet för låntagaren att från och med femte året dels verkställa en årlig avbetalning med minst en sjättedel av lånesumman, till dess lånet återbetalats, och dels årligen erlägga ränta med tre procent å återstående lånebelopp.

Någon motsvarande förmån stå icke lapparna i Västerbotten och Norrbotten till buds. Visserligen har enligt en av Riksdagen på 1850-talet uttalad önskan det allmänna anslaget till fattigvården i hela riket tillitats, bland annat, till understöd åt fattiga lappar även om de hade rätt till kommunal fattigvård. För sådant ändamål, som lån till inköp av renar, har detta anslag dock ej ansetts kunna tillitas. Några andra medel därtill finnas ej heller. För Väster- och Norrbottens lappar är det dock en lika behjärtansvärd angelägenhet att kunna erhålla lån till inköp av renar, som för lappmän inom Jämtlands län. Det har ock kommit till min kännedom att behovet förefinnes och dess fyllande utgör ett önskemål hos många lappmän inom de förstnämnda orterna. Känt är också huru en avsevärd del av lappbefolkningen saknar renar, därför att de själva eller deras förfäder mistat dem genom svårt vinterväder, rovdjurs hemsökelse eller andra olyckor. Statsverket är frikostigt på lån och understöd till andra näringar, ofta till storartade belopp. Må man då icke alldeles glömma bort lapparna i deras hårda kamp mot både naturen och den s. k. kulturen.

Ett års anslag, exempelvis till dubbla beloppet av vad, som står till jämtlandslapparnes förfogande, synes kunna ifrågasättas för de två nordligaste lappmarkerna. I varje fall kan ett sådant belopp vara lämpligt första gången till dess närmare erfarenhet vunnits om behovets omfattning.»

Utskottet.

Utskottet finner det synnerligen behjärtansvärt, att åtgärder vidtagas för lapparnas bevarande inom de delar av riket där de ännu förekomma, därvid i främsta rummet torde böra tillses, att denna folkstam

beredes möjlighet att fortfarande kunna bibehållas vid det fria nomadiserande liv, som dess kulturståndpunkt uppenbarligen betingar. För vinnande av detta syftemål är det givetvis av vikt att lapparna sättas i stånd att anskaffa renar för renskötselns bedrivande och, vad Jämtland beträffar, har också, på sätt i motionen angives, fattiga eller mindre bemedlade lappar beretts tillfälle att ur den s. k. Jämtländska lappväsendets fond erhålla lån på förmånliga villkor för inköp av renar.

Såsom motionären framhållit, står icke någon motsvarande förmån lapparna i Västerbotten och Norrbotten till buds, och förslaget att genom anvisande av statsmedel bereda möjlighet för fattiga eller mindre bemedlade lappar i sistnämnda län att erhålla liknande lån är därför enligt utskottets mening synnerligen beaktansvärt, men då undersökning av den s. k. inre lappfrågan för närvarande pågår, synes någon särskild åtgärd från Riksdagens sida icke vara för detta ändamål erforderlig. Sedan på grund av föreskrift i kungl. brev den 5 mars 1909 vissa uppgifter rörande lappbefolkningen samt antalet renar i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län till Kungl. Maj:t inkommit samt Kungl. Maj:t jämlikt nådigt brev den 21 juni 1912 förordnat, att en statistisk bearbetning av dessa uppgifter skulle verkställas, har nämligen statsrådet och chefen för civildepartementet, då för ett slutligt ordnande av lappfrågan erfordrades ingående utredningar av förhållanden, som genom de hittills igångsatta undersökningarna icke blivit tillräckligt belysta samt dessa utredningar för att kunna bilda grundval för ett ingående och allsidigt bedömande samt slutligt ordnande av lappfrågan måste bli enhetliga för alla de tre omförmälda länen, som berördes av lappfrågan, jämlikt nådigt bemyndigande den 1 november 1912 uppdragit åt landshövdingen O. von Sydow att i enlighet med närmare föreskrifter av departementschefen verkställa utredning av lapparnas förhållanden och renskötseln inom Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län. Då det är utskottets förvisning, att vid den sålunda igångsatta utredningen komma att tagas i övervägande jämväl de åtgärder, vilka lämpligen anses böra vidtagas i syfte att bereda lapparna i Västerbottens och Norrbottens län möjlighet att erhålla lån för inköp av renar, finner utskottet icke lämpligt att, innan denna utredning blivit slutförd, medel för ifrågavarande ändamål anvisas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att herr Lindhagens förevarande motion icke må
till någon Riksdagens vidare åtgärd föränleda.

Stockholm den 19 maj 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: hrr Persson, Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Fahlén, Lindblad, Lundell,
Nilsson i Kabbarp, Kronlund, Linders, Hellström, greve Wachtmeister,
frih. Gyllenstierna, Jonsson, Ekerot och Bosson.

Reservation:

av *G. A. E. Kronlund* och *S. Linders*, vilka ansett, att utskottet
bort hemställa om bifall till den i ämnet väckta motionen;

samt av *D. Persson* och *N. A. Nilsson*.
